

Finansdepartementet

Trafikverket
78189 Borlänge

Uppdrag till Trafikverket att ställa krav på sysselsättning i upphandlingar

Regeringens beslut

Regeringen ger Trafikverket i uppdrag att vid offentlig upphandling arbeta för ökad sysselsättning för personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden och därmed bidra till en minskad arbetslöshet.

Bakgrund

Regeringens mål är att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Detta ska uppnås genom fler sysselsatta och fler arbetade timmar. Färre i långvarig arbetslöshet bidrar till att målet kan nås. Trafikverket ska med utgångspunkt i ett trafikslagsövergripande perspektiv ansvara för den långsiktiga infrastrukturplaneringen för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart samt för byggande och drift av statliga vägar och järnvägar. I det uppdraget är Trafikverket en mycket stor beställare av tjänster och entreprenader och kan därför ha goda förutsättningar som beställare att genom upphandling påverka branschaktörer till att också anställa arbetslösa personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Regeringens mål för den offentliga upphandlingen är att den ska vara effektiv, rättssäker och ta tillvara konkurrensen på marknaden samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas. På så sätt bidrar den offentliga upphandlingen till en väl fungerande samhällsservice till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling samtidigt som skattemedlen används på bästa sätt.

Rätt använd kan upphandling utgöra ett effektivt instrument för att åstadkomma flera positiva effekter i samhället, inklusive lägre arbetslöshet, ökad tillväxt och sysselsättning. Genom tre nya EU-direktiv, som ska implementeras i svensk rätt i april 2016, ska tydliggöras

vilka möjligheter som finns vad gäller sociala krav i samband med offentliga upphandlingar, särskilt vad gäller möjligheten att ställa sociala krav som bidrar till att minska arbetslösheten. En ny upphandlingsmyndighet som ska kunna ge stöd och vägledning ska också inrättas och vara på plats i september i år.

I Sverige genomförs offentliga inköp för över 600 miljarder kronor per år. Offentliga upphandlingar är direkt avgörande för många offentliga verksamheter, såväl för kommunerna, landstingen och ur ett statligt perspektiv. Mot bakgrund av att en tredjedel av de offentliga utgifterna utgörs av offentliga inköp, och nästan 70 procent av de offentliga utgifterna är upphandlingspliktiga finns en stor potential att uppnå lägre arbetslöshet, främst genom krav på att långtidsarbetslösa med rätt kompetens i viss omfattning erbjuds arbete eller att praktik tillhandahålls för unga arbetslösa som annars riskerar långa tider av arbetslöshet.

Antalet arbetslösa som varit inskrivna på Arbetsförmedlingen i över två år har mer än fördubblats från cirka 30 000 personer innan 2008 till att i dag uppgå till 70 000 personer. Utvecklingen har varit likartad för kvinnor och män och skillnaden i antal långtidsinskrivna mellan könen är marginell.

Närmare om uppdraget

Upphandlande myndigheter och enheter ska ha ett strategiskt förhållningssätt till offentlig upphandling. Det innebär att bl.a. Trafikverket vid upphandlingar ska ta tillvara konkurrensen på marknaden samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas.

Trafikverket ska fortsatt arbeta för möjligheten att ställa sociala krav i upphandlingar som leder till att personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden får ett arbete. Detta kan till exempel ske genom att ställa krav på att den vinnande leverantören anställer en viss del långtidsarbetslösa med rätt kompetens eller tillhandahåller praktikplatser till unga vid genomförande av kontrakt. Det kan också ske genom att Trafikverket och dess leverantörer utökar sitt samarbete med Arbetsförmedlingen inför exempelvis byggstart av större infrastrukturprojekt. Detta kan göras genom särskilda kontraktsvillkor vid personalintensiva byggentreprenad- och tjänsteupphandlingar. Sådana krav ska tillämpas i överensstämmelse med unionsrätten och de grundläggande principerna.

Trafikverket ska redovisa hur arbetet vid upphandling för att öka sysselsättningen för personer som har svårt att komma in på

arbetsmarknaden bedrivits. Redovisningen ska avse såväl nya upphandlingar som redan påbörjade samt avslutade upphandlingar där sociala hänsyn tas i form av arbetsmarknadsåtgärder.

Redovisningen ska omfatta följande frågor.

- I vilken typ av upphandlingar har Trafikverket arbetat för en ökad sysselsättning för arbetslösa personer, särskilt långtidsarbetslösa (t.ex. uppdragets inriktning och kontraktets värde).
- På vilket sätt har sysselsättningskrav ställts i upphandlingar (t.ex. särskilda kontraktsvillkor).
- Om, och i så fall, hur sysselsättningskraven påverkat små, medelstora och större företags deltagande i upphandlingarna.
- Hur många långtidsarbetslösa/andra som har svårt att komma in på arbetsmarknaden har kommit i arbete eller erhållit praktik genom upphandlingarna.
- I vilken utsträckning har Trafikverket och dess leverantörer använt sig av stöd från Arbetsförmedlingen för matchning av arbetslösa till lämpliga arbeten eller praktikplatser.
- Hur har Trafikverket arbetat med att följa upp att leverantörerna fullföljer kravet om sysselsättning. Hur har Trafikverket hanterat leverantörer som inte fullföljer avtalsvillkoren.
- Föranleder uppdraget att Trafikverket bör omorganisera eller justera verkets beställarorganisation eller upphandlingspolicy.
- Vilka eventuella svårigheter för Trafikverket följer av sådana förändringar.

En viktig utgångspunkt för uppdraget är att framtagandet av nationell trafikslagsövergripande plan för utveckling av transportsystemet 2014 – 2025 samt länsplanerna för regional transportinfrastruktur 2014 – 2025 inte ska påverkas.

Trafikverket ska till Regeringskansliet (Finansdepartementet) senast den 15 november 2015 lämna en redogörelse för vilka åtgärder som Trafikverket vidtagit i sin upphandlingsverksamhet eller avser att vidta för att främja en ökad sysselsättning för arbetslösa personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Alla förändringar med anledning av detta uppdrag ska konsekvensbeskrivas.

Trafikverket ska löpande informera Regeringskansliet om vilka åtgärder som vidtas.

Trafikverket ska årligen i anslutning till årsredovisningen redogöra för resultatet av åtgärderna.

Trafikverket ska vid fullgörande av uppdraget samråda med Konkurrensverket till och med den 31 augusti 2015. Från och med den 1 september 2015 ska motsvarande samråd ske med Upphandlingsmyndigheten. Trafikverket ska även samråda med Arbetsförmedlingen vid fullgörande av uppdraget.

På regeringens vägnar

Ardalan Shekarabi

Johan Stensbäck

Kopia till

Finansdepartementet/ESA